

Rostockaholme – var det en smedja?

Arkeologisk undersökning 2014

Rostock 1:3, Algutsboda sn, Emmaboda kn, Småland

Nicholas Nilsson

Arkeologisk rapport 2018:02

MUSEIARKEOLOGI SYDOST
– en del av Kalmar läns museum

Rostockaholme – var det en smedja?

Arkeologisk undersökning 2014

Rostock 1:3, Algutsboda sn, Emmaboda kn, Småland

Författare	Nicholas Nilsson
Copyright	Kalmar läns museum 2018
Redaktion	Helena Victor, Stefan Siverud
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Abstract

Keywords: House Foundation, Smithy, Medieval.

During a week in September 2014 an archaeological investigation was conducted at Rostockaholme. The aim was to verify an earlier unknown house foundation which was found during a survey by the Emmaboda Historical society. The investigation was a collaboration between The Kalmar County Museum and the Emmaboda Historical society.

The Investigation could verify that the foundation indeed was a house foundation and that it seemed to have been used for Iron work. The archaeological data suggests that it seems to have been used as a Smithy during 11th - 13th Century AD.

Innehåll

Abstract	4
Innehåll	5
Sammanfattning	7
Inledning	8
Topografi och fornlämningsmiljö	9
Genomförande	11
Resultat	14
Prover	26
Inventering	27
Tolkning och åtgärdsförslag	28
Åtgärdsförslag	31
Slutord	31
Referenser	32
Tekniska och administrativa uppgifter	33
Bilagor	35

Karta över Kalmar län med platsen markerad.

Sammanfattning

Under en vecka i september 2014 utfördes en arkeologisk undersökning vid Rostockaholme med anledning av att en tidigare okänd husgrund påträffats vid inventering av Emmaboda historiska förening. Undersökningens syfte var att klarlägga om det rörde sig om en husgrund och inhämta data om dess eventuella funktion och ålder. Undersökningen var ett samarbete

mellan Kalmar läns museum och Emmaboda-bygdens historiska förening som också bekostade undersökningen. Undersökningen kunde verifiera att det rörde sig om en husgrund och att denna haft med järnhantering att göra. Den nuvarande tolkningen är att det kan ha rört sig om en smedja. Husgrunden har genom ¹⁴C-analys daterats till 1000–1300 e.Kr..

Inledning

I samband med avverkning år 2009 norr om fornlämningsområdet med husgrunder på Rostockaholme gjordes en inventering. Förutom spår av äldre odling (odlingsrösen och åkerhak) framkom också en förmodad husgrund, ca 5 x 6 m, med tydliga syllstensrader (fig. 1). Denna ligger ca 30 m NV om det större registrerade fornlämningsområdet (RAÄ 79:2 och ca 140 m från de registrerade husgrunderna (RAÄ 79:1). För att säkerställa att det rörde sig om en husgrund utför-

de Museiarkeologi Sydost, Kalmar läns museum i samarbete med Emmabodabygdens historiska förening en utredning under sensommaren 2014 för att klarlägga detta. Ansvarig för undersökningen i fält tillika för rapporten var Nicholas Nilsson vid Museiarkeologi sydost och ansvarig för Emmabodabygdens historiska förening var Per Melin. Vid undersökningen deltog flera medlemmar ur föreningen. Föreningen stod också för kostnaderna.

Figur 1. Den förmodade husgrunden med de synliga stensyllarna. Foto från nordost. Foto: Per Melin.

Topografi och fornlämningsmiljö

Rostockaholme ligger i södra delen av Algutsboda socken, strax norr om Lindås samhälle i Emmaboda kommun. Fornlämningsområdet ligger på en åsrygg av sandig morän, i nord-sydlig riktning, mellan Rostockasjön och Grimmansmålasjön i Lyckebyåns vattensystem. En stor dödisgrop söder om bebyggelse lämningarna vittnar om områdets kvartärgeologiska särart. Hela området har bildats vid inlandsisens avsmältning och isälvs material och sediment bildar grunden. (Esplund Lindquist 1997). Förutom de husgrunder

(Algutsboda 79:1) som är kända sedan tidigare finns även ett område med fossil åker (Algutsboda 79:2) samt en fångstgrop (Algutsboda 271:1) inom området. Den närmaste registrerade fornlämningen förutom dessa ligger ca 1,3–1,5 km åt nordväst och består av ett vägmärke (Algutsboda 73:1), (fig. 2).

Kunskapen om Rostockaholmes äldsta historia har tidigare inskränkt sig till sägenartade notiser om området. De medeltida bebyggelse lämning-

Figur 2. Fornlämningsområdet kring Rostocka holme.

arna är tidigast beskrivna 1758, då en källargrop med två rum samt stenhögar och tegel i mängd omtalas. Lämningarna som utgör en gård liknar i allt väsentligt de enkla befästa gårdslämningar som Småland är så rikt på och som verkar ha tillhört enskilda frälsemän (Hansson 2001). Det första skriftliga belägget finns i jordeböckerna från 1558-59, där det framgår att till gården i Rostock hör en ö i Rostockasjön som heter ”Lybkehålme”. År 1343 daterar Nils Turesson (Bielke) ett gåvobrev på ”hans gård Lybeke” enligt 1500-talsregistret av ett nu förlorat brev (Axelsson Det medeltida Sverige). ”Lybkehålme” är troligen samma som nuvarande Rostockaholme. Senaste tolkning är att anläggningarna på holmen utgör rester av högfrälsebetesgården till drotsen Nils Turesson (Bielke). Genom historiska kartstudier framgår att området i de senare århundradena använts till bete och viss odling. På områdets högsta punkt ligger resterna av den största husgrunden, med kvadratisk plan, en källarbyggnad. Övriga grunder är mer eller mindre otydliga. De har rester av eldstäder med spisröse och vissa väggpartier kan följas genom syllstensrader. Alla undersökta husgrunder förefaller vara förstörda genom brand.

Den nyupptäckta husgrundslika lämningen ligger ca 30m NV om detta område med husgrunder. Lämningen ligger ett tiotal meter från strandkanten i en sydsluttning på den yttersta kanten av en ås som löper parallellt med stranden.

Under 1990-talet gjordes en arkeologisk undersökning (Hällström 2007) av gårdsanläggningen på Rostockaholme. Samtliga synliga lämningar har delundersökts och de bestod av en källarbyggnad, fyra huskonstruktioner med spisröse, en stensatt väg, 3 x 25 m, en kallkälla skyddad av en skiftesverkskonstruktion och en möjlig tegelugn på en ö 200 m SSV om gårdstunet.

Samtliga undersökta byggnader visade sig ha förstörts genom brand. Någon senare bebyggelse har aldrig tillkommit. Dateringarna (typologi, ¹⁴C och dendrokronologi) sammanfaller och pekar på en brukningstid på ca 100 år, från tidigt 1300-tal fram till gården brinner i början av 1400-talet. Undersökningen tillsammans med tidigare forskning visar på bilden av en högmedeltida gårdsanläggning med en kvadratisk källarbyggnad och flera mindre träbyggnader grupperade i öppen fyrkant kring ett tun. Källaren har troligen haft en timrad överbyggnad med eldstad (Hällström 2007). Andra byggnader har på grund av brandfaran förlagts norr om tunet. Dessa byggnader har troligen varit kokhus/bakstuga och badstuga. Området har förmodligen även hyst andra, enklare förrådsbyggnader och fähus. En rikt givande kallkälla har försett gården med färskvatten. Senare forskning i medeltida diplom kan på goda grunder koppla Rostockaholme till en av 1300-talets mäktigaste män – Nils Turesson (Bielke).

Genomförande

Genomgående vid undersökningen utfördes foto-grafering med digitalkamera, både för övergripande bilder men även med avsikt att skapa 3D-bilder. Dokumentation och inmätning utfördes med en helt ny metod vilket innebär att all dokumentation genomförs med hjälp av en surfplatta alternativt mobiltelefon. Programvaran till detta sätt att dokumentera är framtagen av ESRI men tillämpningen av den grundläggande databasstrukturen är framtagen av Museiarkeologi sydost, Kalmar läns museum. Tillämpningen går under namnet IDA, *Instant field Documentation system and*

Availability. Dokumentationen görs helt och hållet med surfplatta där en ändamålsenlig databas skapar en grund för det arkeologiska data som skall samlas in. Datan lagras i en molntjänst varvid data successivt laddas upp och därmed säkerställs. All data lagras direkt mot ett geoobjekt i ett GIS. Till geoobjektet kan också knytas foton och ritningar.

Ett enmeters koordinatsystem upprättades på plats vilket hade sin motsvarighet i en karta i surfplattan (fig. 3). På detta sätt gick det att handrita in de lämningar som påträffades utan att använda

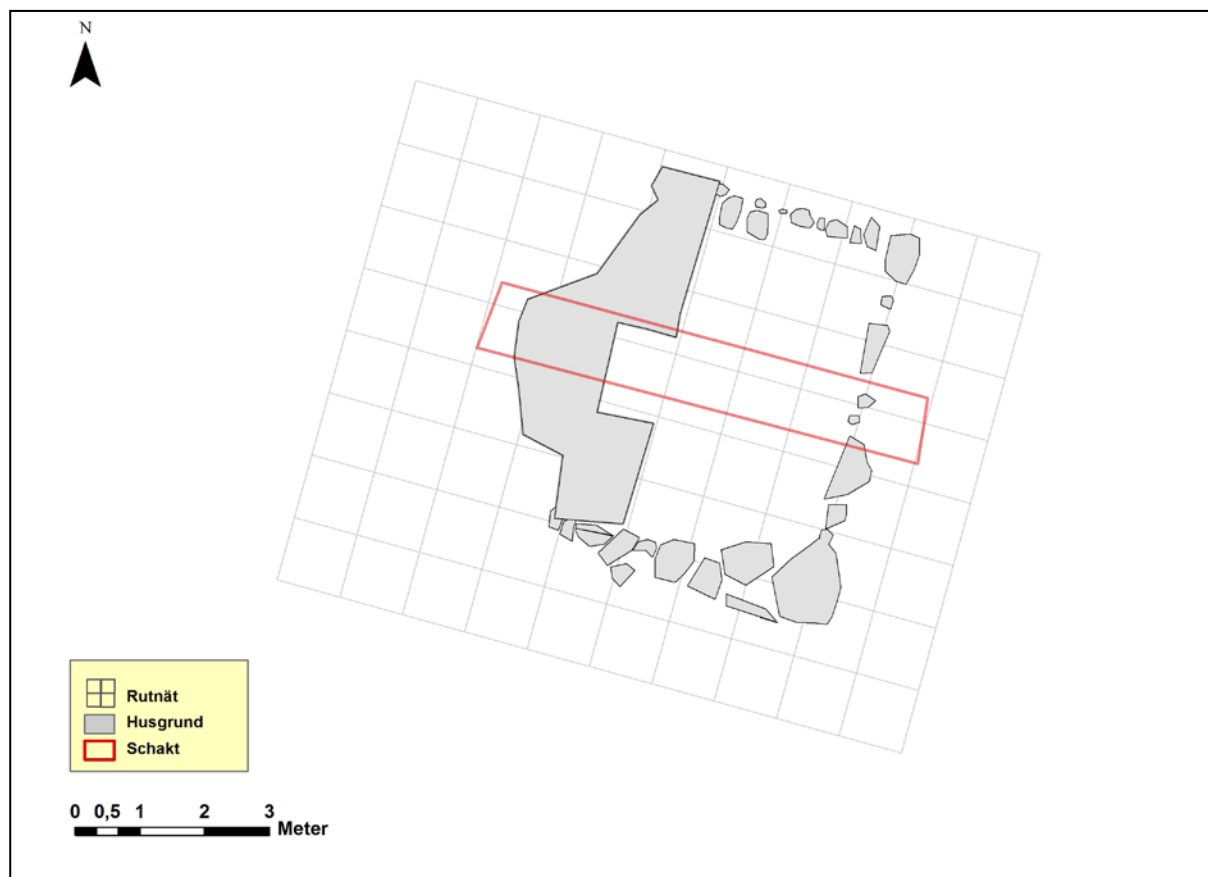
Figur 3. Undersökningsområdet med det utlagda koordinatsystemet. Foto från sydöst. Foto: KLM.

GPS eller totalstation. Medelfelet borde ligga på ca en decimeter.

Undersökningen genomfördes under en vecka i september 2014. Innan något gjordes på platsen genomfördes en övergripande fotodokumentation av husgrundsområdet innan avtorvning. Därefter avtorvades de synliga delarna av de troliga syllstenarna runt om husgrunden. I dess NV del kunde inte någon tydlig begränsning med syllstenar konstateras. När en tydlig avgränsning kunnat synliggöras avtorvades hela lämningen. Avtorvningen bestod till största delen av att avlägsna löst liggande material av löv, barr, grenar samt att tunt avlägsna det övre torvskiktet. Allt arbete utfördes för hand med spade, hacka och skårslev.

När en tydlig avgränsning av lämningen rensats fram gjordes en digital inmätning av de synliga stensyllarna samt övriga stenlämningar. Utifrån de synliga delarna bestämdes att ett meterbrett schakt skulle grävas genom hela anläggningen från dess högsta till dess lägsta del samt i den mellersta delen av det som bedömdes utgöra husgrunden. Schaktet lades i den övre delen i något som skulle kunna vara ett spisröse och i den lägre delen genom en öppning i stensyllen vilket skulle kunna vara en ingång (fig. 4).

Schaktet grävdes sedan för hand ned till steril nivå. Större delen av det uppgrävda materialet sällades. Stickprovsgropar gjordes också i nära anslutning till husgrunden för att få klarhet i fynd och lagerutbredning på dess utsida.

Figur 4. Den inmätta husgrunden samt schaktets placering.

Figur 5. Platsen efter avslutad undersökning och när schaktet fyllts igen.

I anslutning till undersökningen gjordes också en inventering av de sedan tidigare kända fornlämningarna inom husgrundsområde, RAÄ Algutsboda 79:1. Ytterligare ett röjningsröseområde samt en möjlig väg/kaj mättes också in. Dessa mättes in med surfplattan och beskrevs kort.

Fynden har tvättats och primärregistrerats av Per Melin, Emmabodabygdens historiska förening. Registreringen gjordes i Emmaboda inom IDA-systemet.

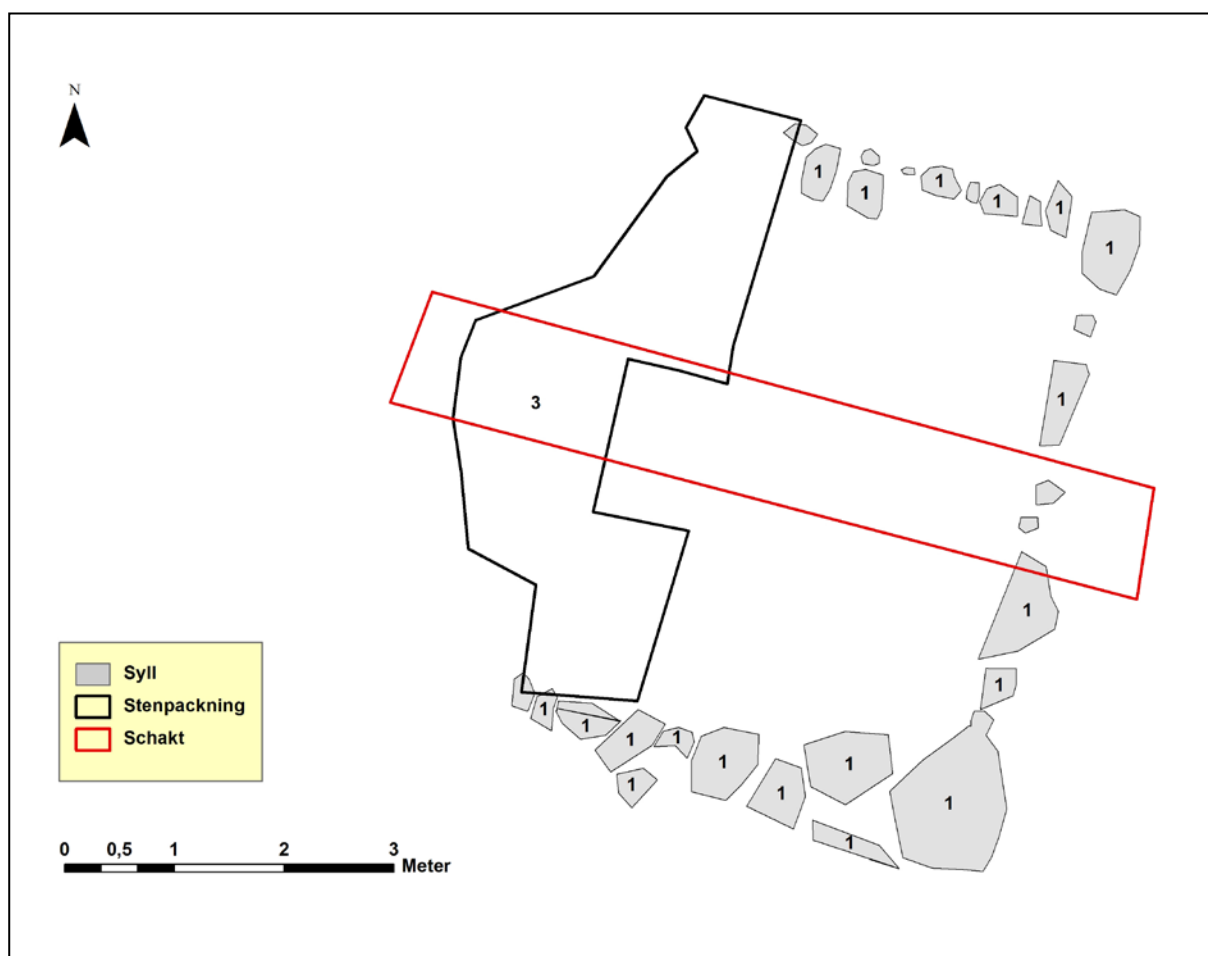
Efter avslutad undersökning återställdes platsen så gott som möjligt (fig. 5).

Resultat

Efter framrensning av de förmodade stenarna tillhörande en stengrund visade det sig tydligt att de verkligen utgjorde syllar i en större husgrund. Husgrunden var 6,5 x 5,5 m stor och låg i en relativt kraftig slänt. Den del som låg högst upp i slänten var svårast att avgränsa eftersom syllstenkonstruktionen inte var lika tydlig här. Höjdskillnaden mellan den övre respektive den lägre

delen av husgrunden var ca 1,4 meter där den lägsta delen låg i öster.

Efter framrensning av hela grunden var syllstensraderna (K1) tydliga i norr, öster och söder medan den västliga delen, som låg uppe i slänten, saknade syllstensrad men uppvisade en stenpackning (K3) (fig. 6). Centralt i denna stenpackning

Figur 6. Syllstenarna och den stenpackning som låg i den ena husgaveln.

Figur 7. Stenpackningen K3 syns tydligt. Foto från sydöst. Foto: KLM.

fanns ett intag vilket kunde antyda någon form av konstruktion (fig. 7). I den östra syllstensraden, som låg lägst, fanns ett "hålrum" som antydde att detta skulle kunna vara ingången till huset. För att försöka få svar på dessa frågor lades ett schakt tvärs genom huset från intaget i stenpackningen ner genom den eventuella ingången. Schaktet var en meter brett och 6,8 meter långt. Hela schaktytan omfattade 7,2 kvm.

Vid undersökningen påträffades 14 kontexter vilka beskrivs i tabellen nedan, fig 8, och deras förhållande kan ses i nedanstående matris (fig. 9).

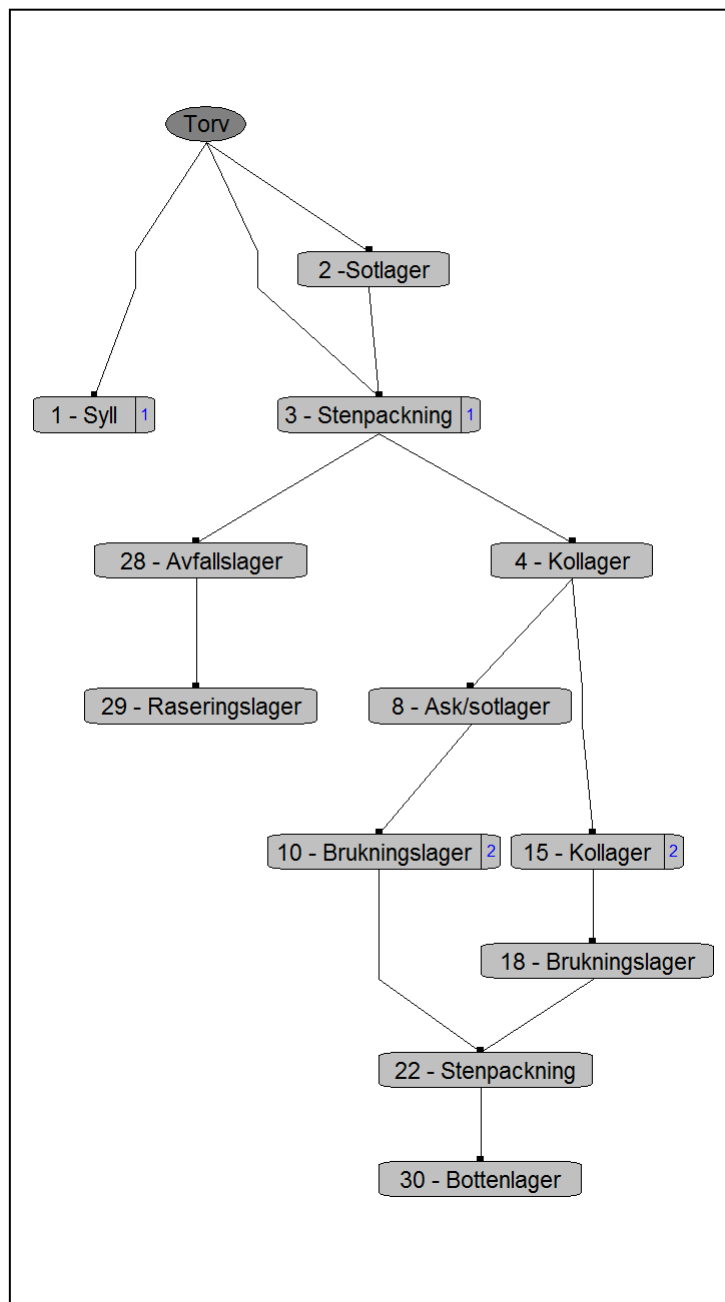
K25 finns inte med i matrisen då denna kontext låg utanför huset.

I det schakt som togs upp kunde egentligen två delar skönjas, en som låg uppe i den del som utgjordes av stenpackningen, K3 och den del som låg nedanför denna. Skiljelinjen mellan dessa är den brytpunkt där terrängen börjar slutta nedåt vilken är ungefär där stenpackningen slutar.

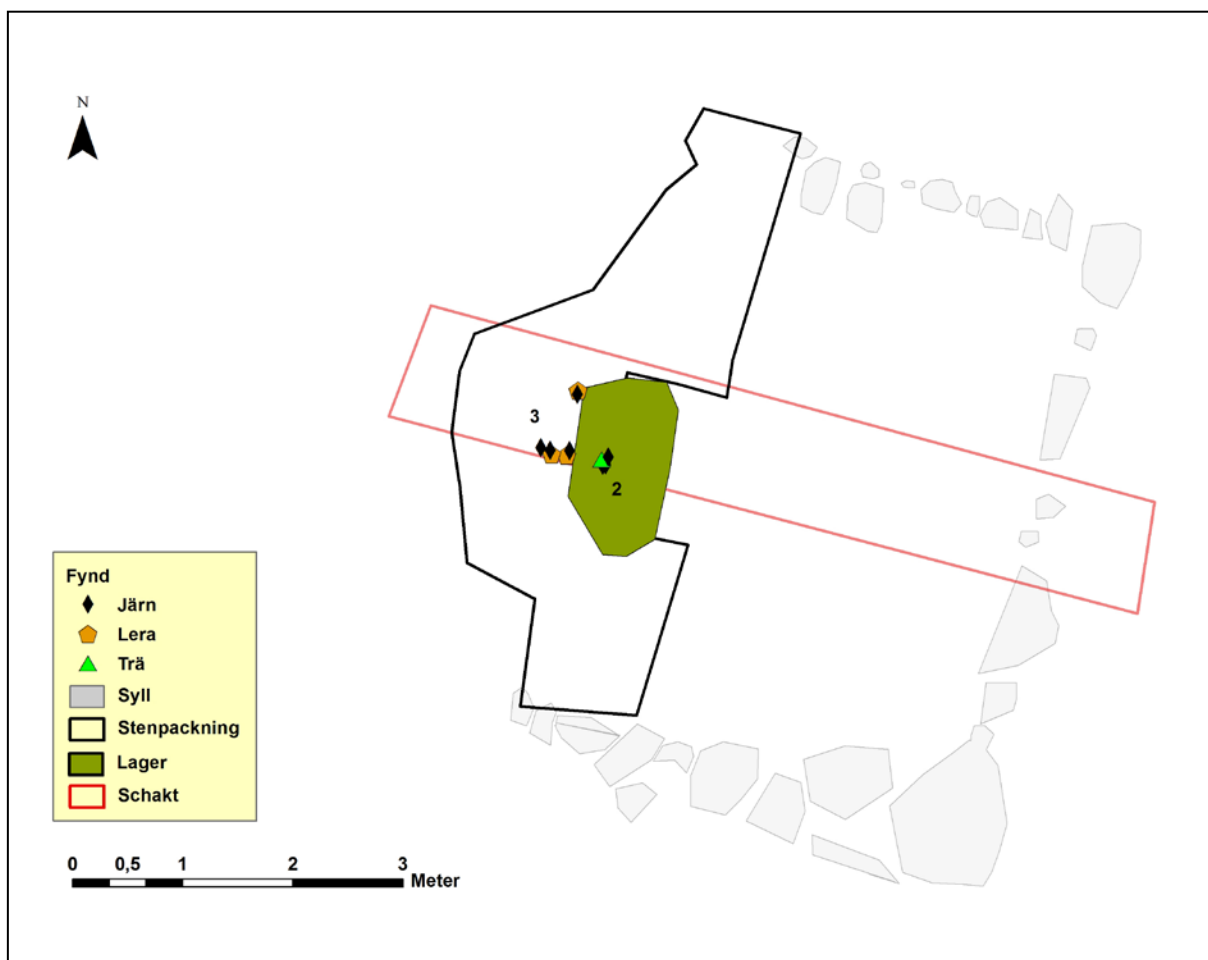
Efter att torven rensats bort kunde ett sotlager, K2, dokumenteras inom en begränsad yta uppe på den stenpackning, K3, som låg längs med hu-

ID	Beskrivning och tolkning
1	Syll till hus.
2	Sotig färgning i troligt spisfundament.
3	Stenpackning i husets NV del. Del av spis.
4	Kraftig svart kollager med relativt mycket kol.
8	Svart grått lager i spis.
10	Gråbrunt lager nedanför spiskonstruktion.
15	Mycket distinkt svart kollager. Fynd av slagg, kol och enstaka järnföremål.
17	Grop utanför husets NV hörn. Oklart om det är en lämning tillhörande husets funktion.
18	Ljusbeige sand med inslag av magnetiskt material, små malmer.
22	Stenpackning i/under huset. Packningen förefaller ligga inom syllstenarnas utbredning.
25	Sotlager utanför husets förmodade ingång. Utbredning framtagna genom sondning där en sotlins framträdde.
28	Brunt lager med inslag av bränd lera och lite slagg.
29	Kraftigt med lera. Bitar med kraftiga kvistar.
30	Lager under stenpackningen A22. Något oklar begränsning åt V.

Figur 8. Tabell som visar de kontexter som påträffades i det undersökta schaktet.

Figur 9. Matris som visar kontexternas olika stratigrafiska relationer. Fält med en blå siffra i kanten utgör lager som tolkats som samtida.

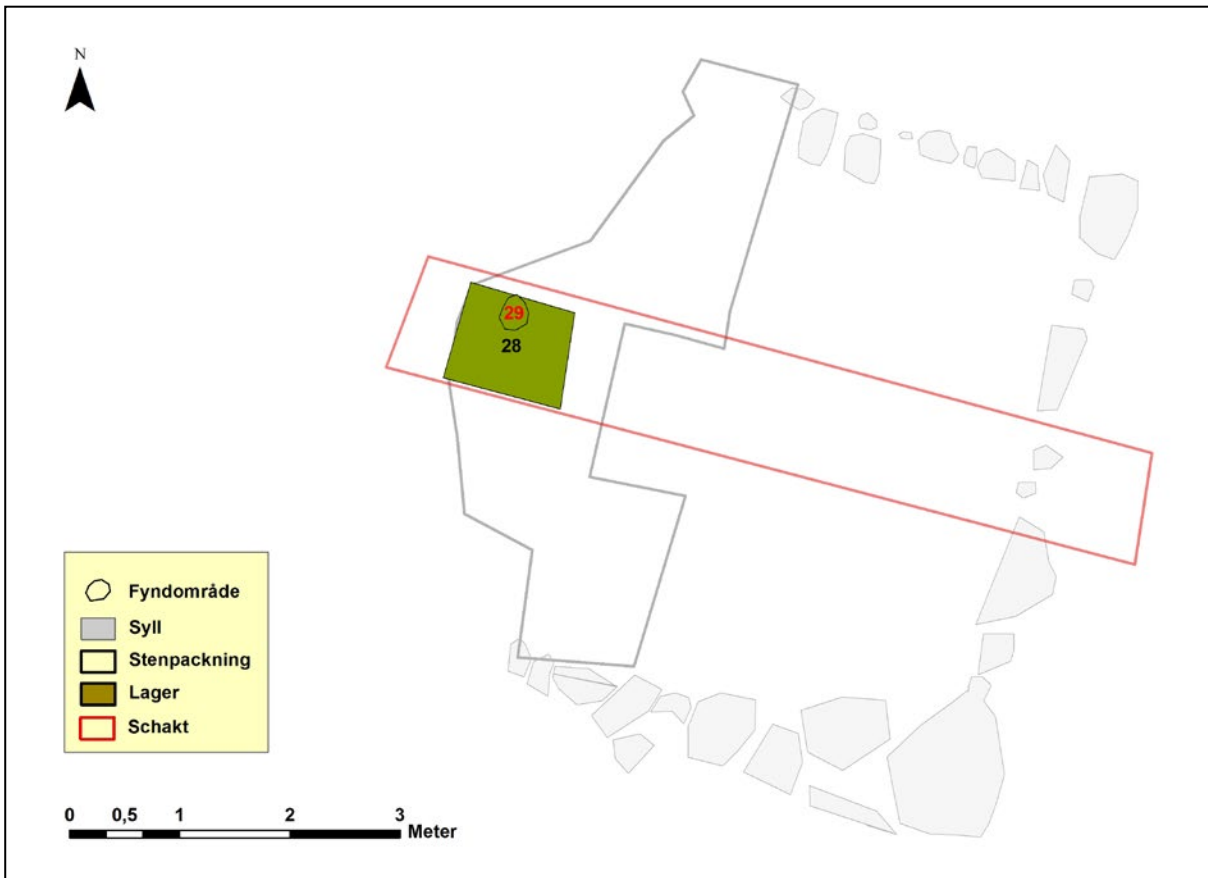
Figur 10. Lager K2 och K3 med fynd. De påtalade lagren och fynden syns i tydliga färger.

sets nordvästra gavel. Inom K2 kunde fyra fynd dokumenteras F1, 2, 3 och 21 vilka utgjordes av slagg och förkolnad pinnved från lerklining. Kopplat till K3 kunde sju fynd påvisas, F6, 7, 8, 22, 23, 24 och 25. Dessa utgjordes av lerklining och slagg (fig. 10).

Stenpackningen togs bort inom schaktytan och under denna framkom ett brunaktigt sandlager, K28. Sanden hade möjligtvis blivit upphettad då den hade en viss karaktär av bränd sand. När detta sandlager togs bort framkom ett mindre område med rikligt av lerklining, K29. Bitarna var bitvis stora med tydliga avtryck av kvistar av ganska stor storlek (fig. 11 och 12).

Under detta lager framkom sedan den sterila undergrunden. Vid gränsen mellan det övre respektive det undre området fanns en stenkonstruktion där terrängen börjar slutta nedåt. Denna stenkonstruktion bestod av ett fåtal stenar som verkar ha utgjort ett slags fundament till det övre området.

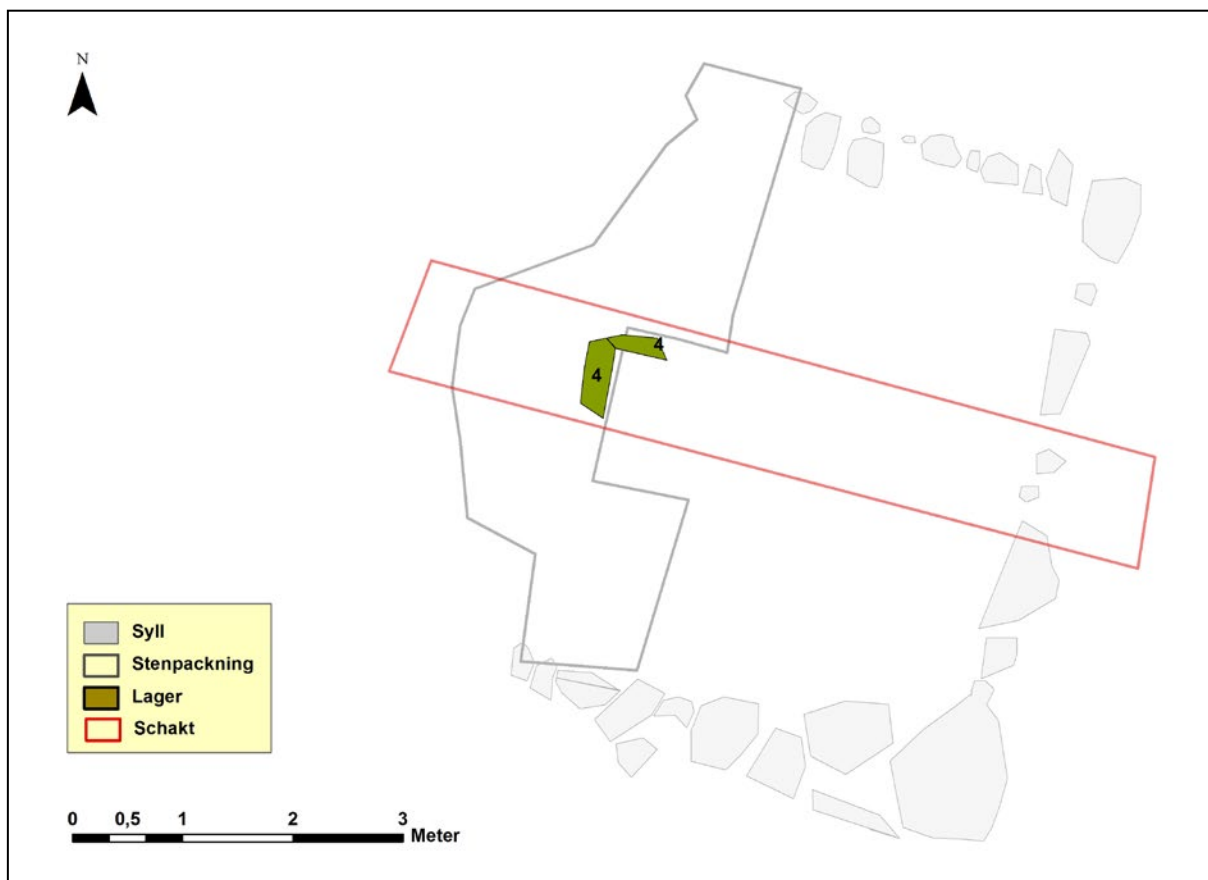
I det övre skiktet av det nedre området påträffades K4, ett kollager (fig. 13). Detta var mycket svart och innehöll en hel del kol. Lagret hade en lite ojämn utbredning och förekom över nästan hela schaktbredden och sträckte sig en liten bit ned i slänten. Några fynd påträffades inte i detta lager. Kollagret låg på både K8 och K15.

Figur 11. K28 och 28.

Figur 12. Lerklining, F29, påträffad i K29. Avtrycken av kvistar syns tydligt i leran. Foto: KLM.

Figur 13. Kollagret K4.

K8 var ett ca 0,06 m tjock svartgrå ask och sotlager som sträckte sig ca 1,3 m ned i slänten. Några fynd hittades inte i detta lager (fig. 14).

Direkt under K8 kom K10 som utgjordes av ett gråbrunt lite sandigt lager (fig. 15). Detta var relativt fyndrikt och sju fynd påträffades, F5, 9, 29, 30, 31, 32, 61 och utgjordes av järnföremål samt bränd lera. Av järnföremålen bestod F9 av en hästska i två delar och F30, järnslag samt F32 som skulle kunna utgöra en spik. De övriga järnföremålen gick inte att identifiera. F61 som var en bit lerklining hade tydliga avtryck av flätverk och en sida föreföll vara struken.

Lagret K10 har tolkats vara samtida med K15 som låg under K4. K15 utgjordes av ett ca 0,1 m tjockt

distinkt svart kollager (fig. 16). I detta påträffades 12 fynd, F10, 11, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 och 42, merparten av järn. De fynd som gick att tolka bestod till stor del av spik men även slagg. Två fynd utgjordes av bränd lera där det ena var lerklining, F39. I detta lager togs också två ¹⁴C-prov som skickades för analys.

Under K15 framkom K18 tolkat som ett ca 0,09 m tjockt brukningslager som bestod av beige sand med inslag av små malmer samt smått magnetiskt material (fig. 17). Detta innehöll sju fynd, F12, 15, 43, 44, 45, 46 och 47. Även här bestod merparten av järnföremål där de som gick att identifiera utgjordes av spik och en del slagg däribland en skålla, F15. De som inte var av järn bestod av bränd lera och även här påträffades lerklining.

Figur 14. Sot och kollagret K8.

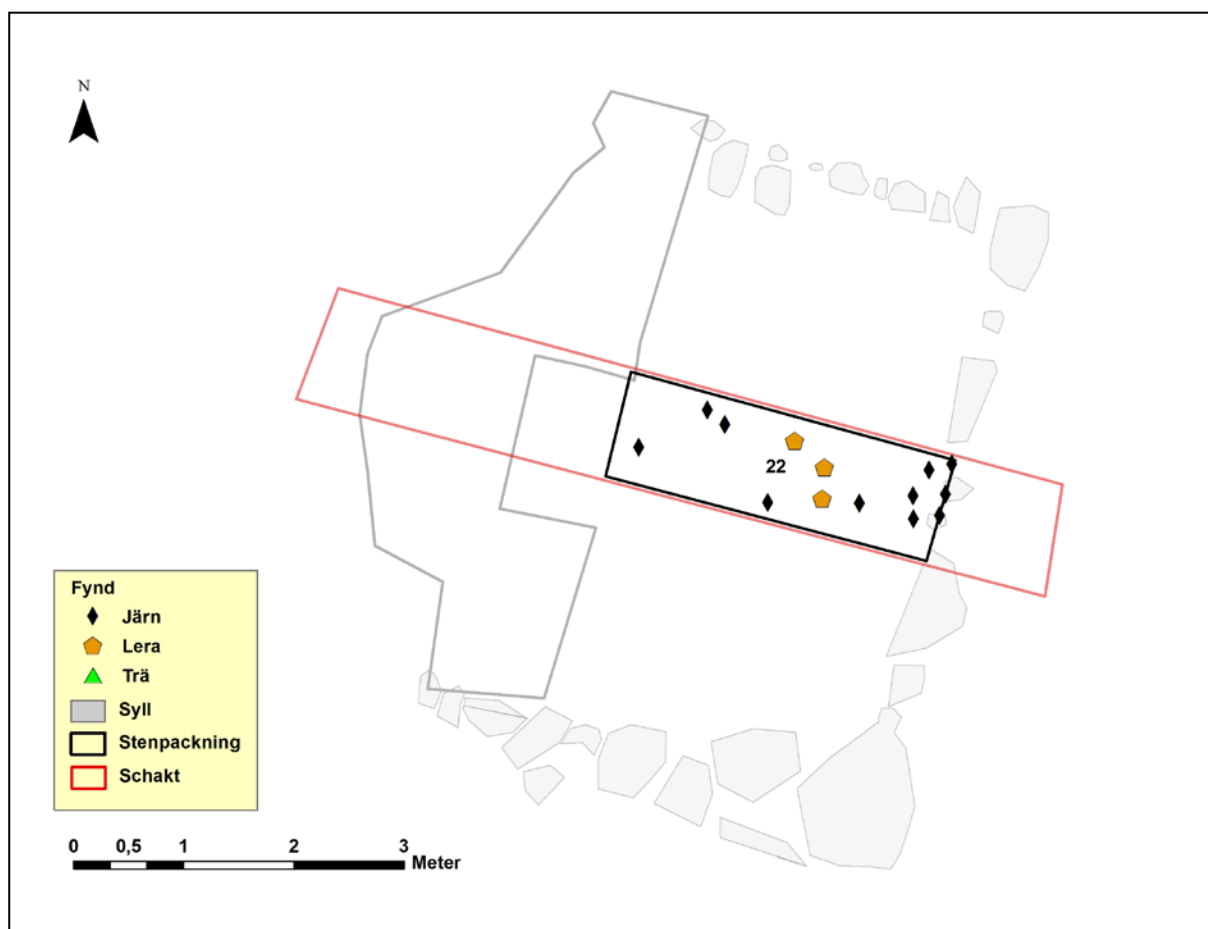
Figur 15. K10 med de till lagret relaterade fynden.

Figur 16. K15 med de till lagret relaterade fynden.

Figur 17. K18 med de till lagret relaterade fynden.

Figur 18. Stenpackningen K22 med de fynd som kunde knytas till denna.

K22 låg under K15 och utgjordes av en ca 0,14 m tjock stenpackning som täckte större delen av schaktets SÖ del (fig. 18, 19). I denna stenpackning påträffades sju fynd, samtliga av järn, F13, 14, 16, 48, 49, 51 och 52. Liksom tidigare fynd bestod en del av dessa av slagg men här påträffades också två hästskor varav den ena, F16 (fig. 20), snarast låg på husets ”tröskel”.

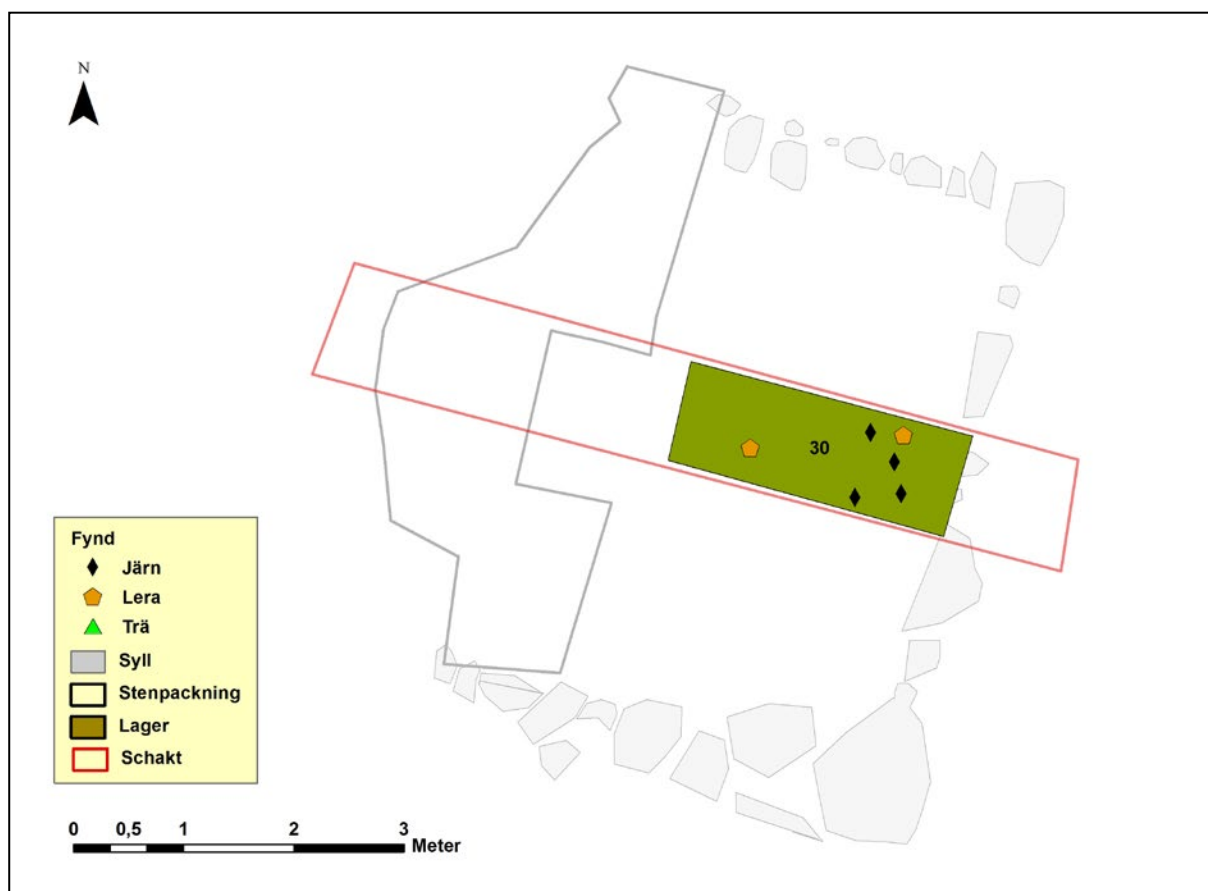
Det sista lagret bestod av K30, ett ca 0,08 m tjockt lite sandigt gråbeige lager som innehöll sex fynd, F18, 55, 56, 57, 58 och 59 (fig. 21). Fyra av dessa utgjordes av järn bl. a. slagg och en spik. De övriga fynden utgjordes av bränd lera och däribland en bit tydlig lerklining, F18.

Figur 19. Stenpackningen K22 från slutet av schaktet. Foto från öster.
Foto: KLM.

Figur 20. Hästsken, F16, som påträffades i K22.
Foto: KLM.

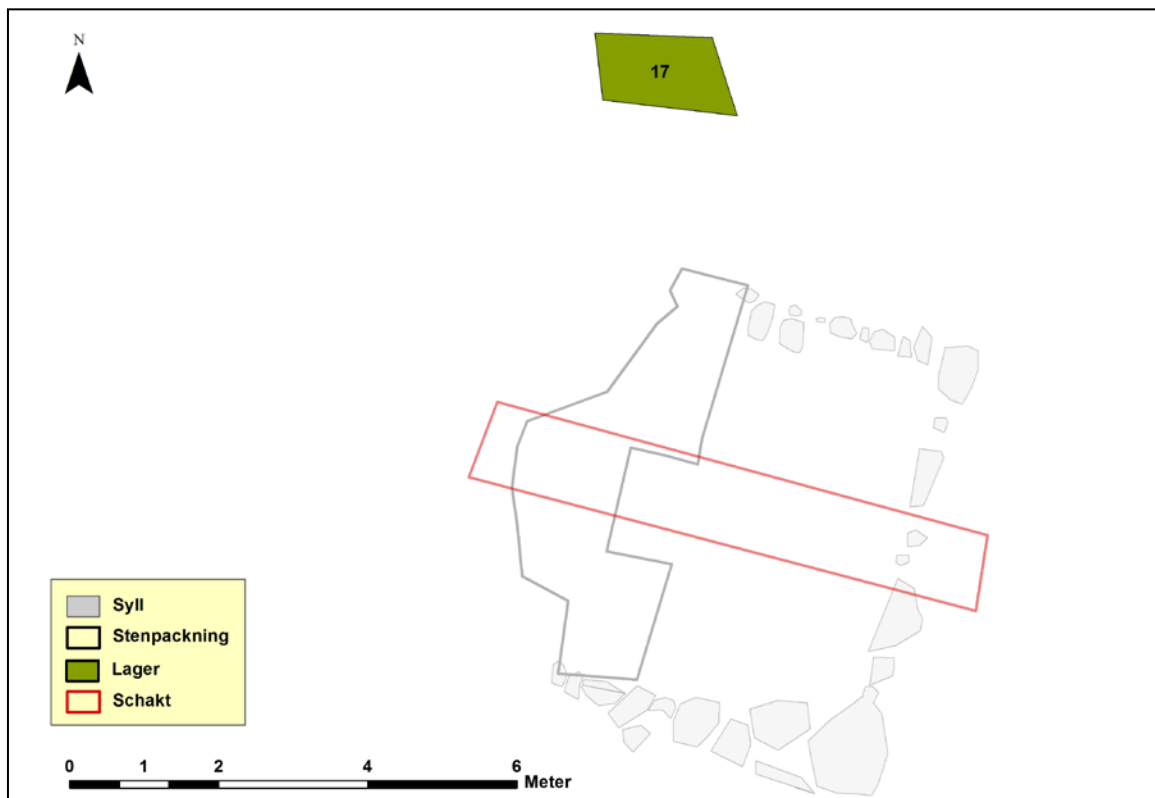
Figur 21. K30 med de tillhörande fynden.

Strax utanför den förmodade ingången gjordes en sondning för att se hur eventuella lager förhåll sig. Ett Kollager, K25, kunde konstateras (fig. 22). Dess utbredning fick en solfjäderaktig form vilket skulle stödja teorin om en utgång vid denna plats. Vid sondning kändes en anomali i jorden. På denna plats visade det sig ligga två slaggsållor, F60.

Norr om husgrunden påträffades en fördjupning, K17, som eventuellt kunde tillhöra huslämningen (fig. 23). För att kunna bedöma detta grävdes ett mindre schakt i denna varvid det kunde konstateras att den föreföll vara frikopplad från husgrunden. Det går dock inte att utesluta att där funnits något som kan ha haft en koppling till husgrunden ovan mark.

Figur 22. K25 med platsen för de påträffade slaggsköllorna. Solfjädersformen syns tydligt utanför den förmodade ingången.

Figur 23. K17 och dess placering norr om husgrunden.

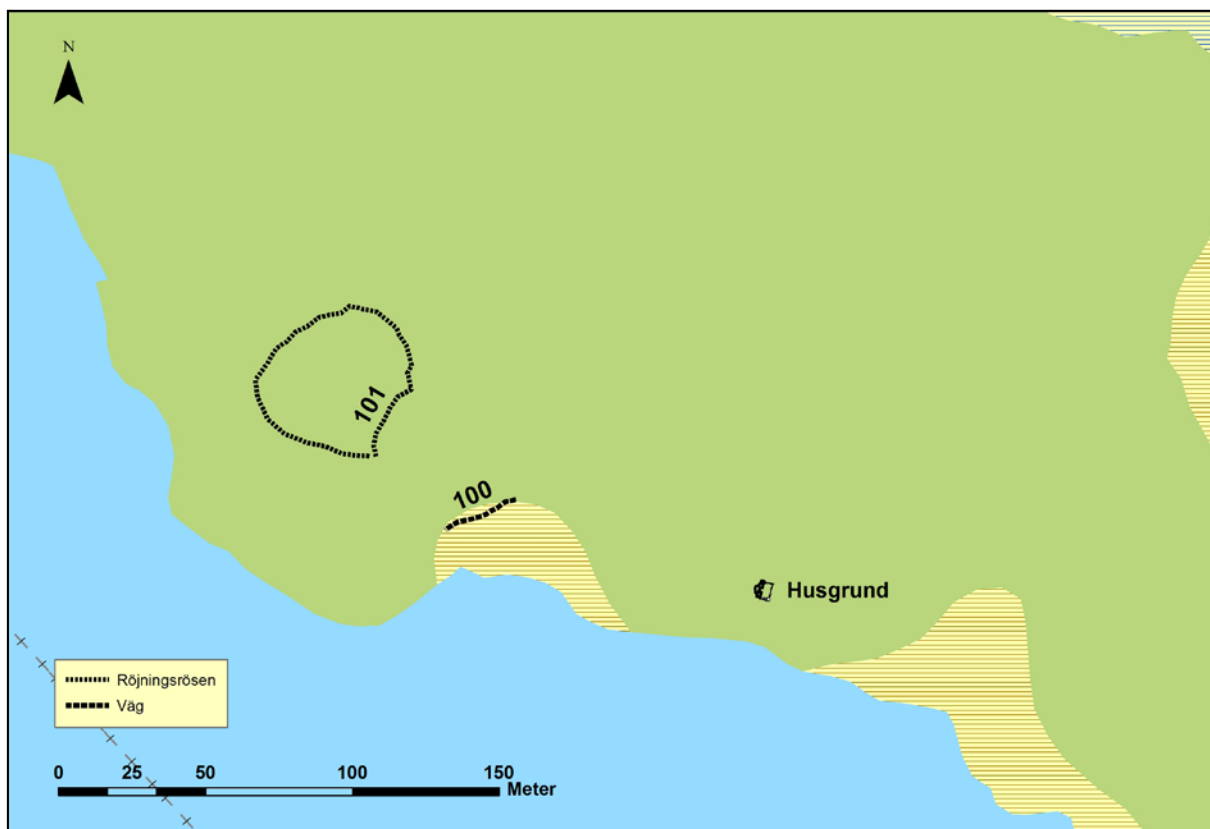

Figur 24. K15 med de två ¹⁴C-prov som insamlades.

Prover

Två prover för ¹⁴C-datering P32, 33, togs i ett av de undre lagren, K15 (fig. 24). Detta lager har beskrivits ovan och var ett kollager. Innan proverna skickades för datering analyserades vilken typ av trä som var bäst lämpat att datera. De två proven

innehöll främst kol från ek men även några bitar lind respektive rönn eller oxel. Ek och lind kan ge hög egenålder men rönn borde ge en tillförlitlig datering.

Figur 25. Röjningsröseområdet och vägen K100 och 101.

Inventering

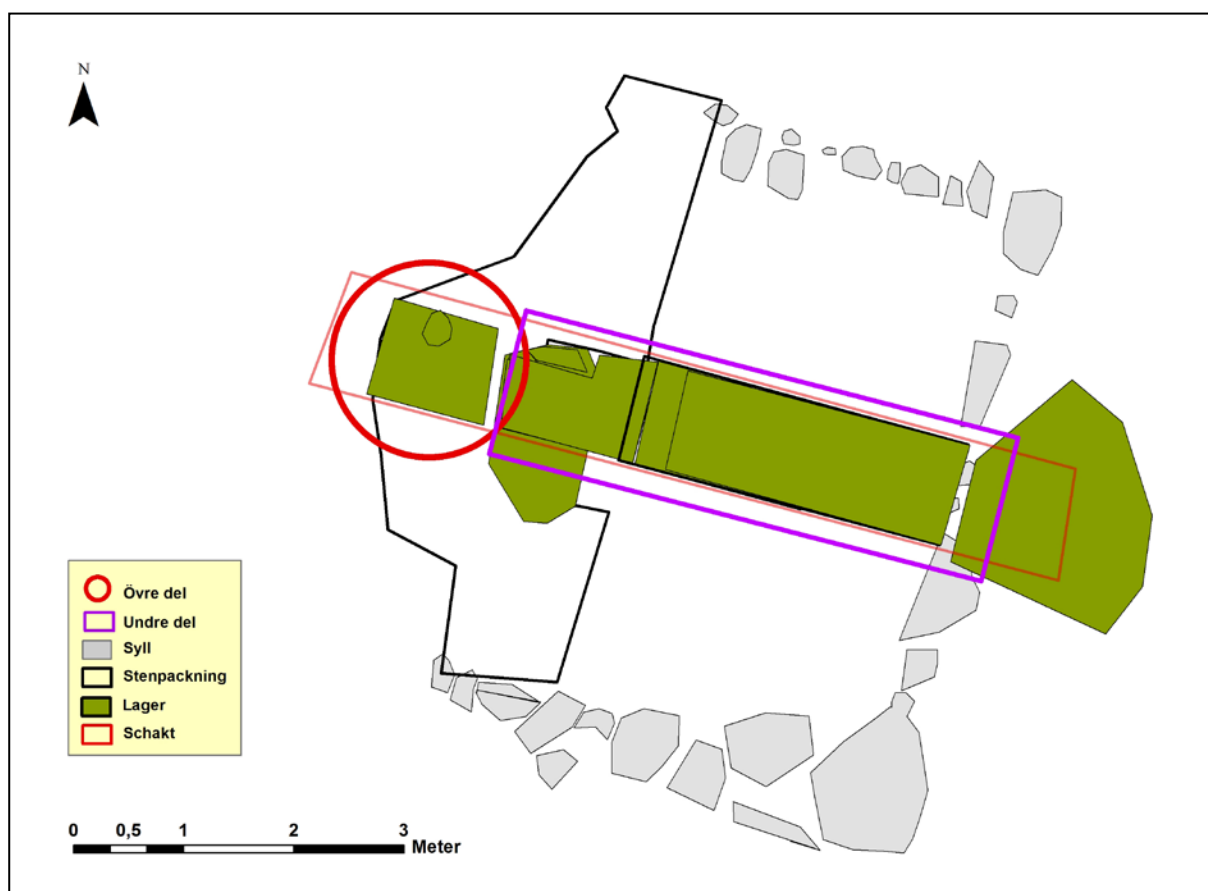
Vid undersökningstillfället genomfördes också en inventering av ett område väster om husgrunden som avverkats och där röjningsrösen påträffats. Röjningsröseområdet, K101, mättes in men också en äldre väg, K100 (fig. 25).

Tolkning och åtgärdsförslag

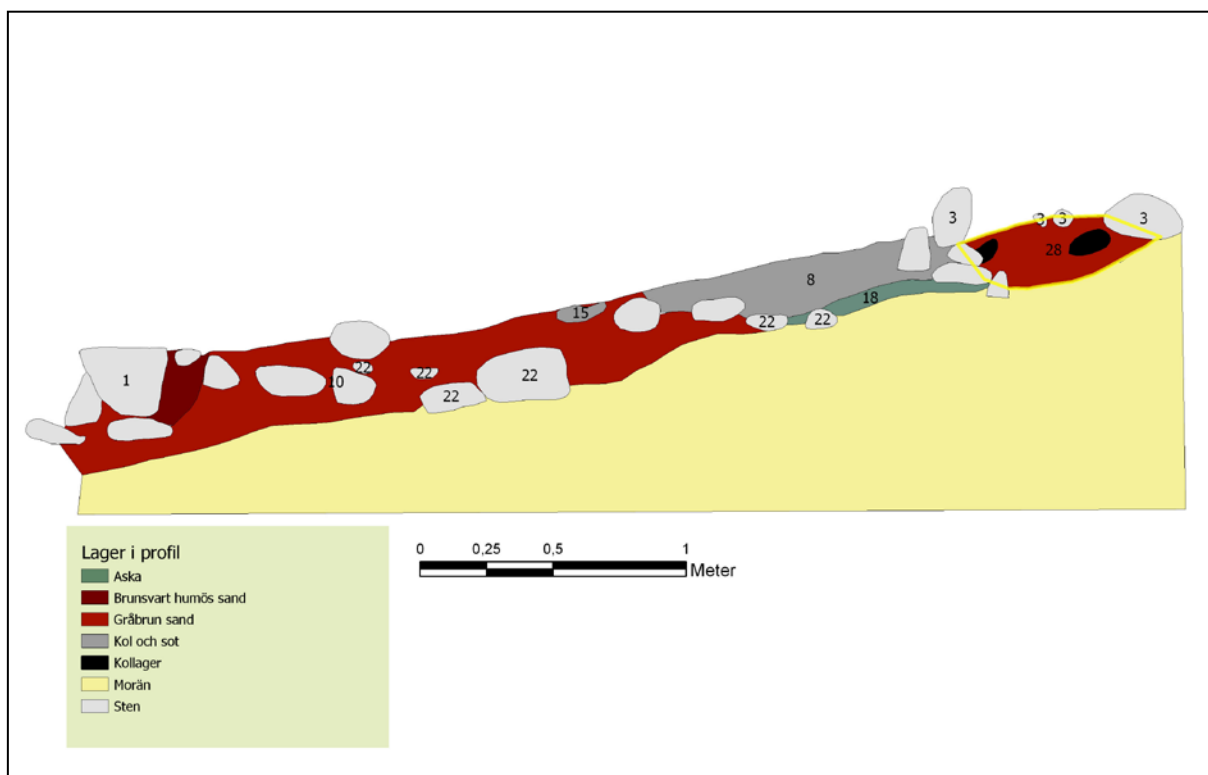
Det schakt som lades i husgrunden har gett viss information om vad som ägt rum i denna. De lager som påträffats indikerar att det funnits en avdelad funktion i husets nordvästra respektive sydöstra del (fig. 26).

De två delarna åtskiljs av en mindre stenkonstruktion som var mycket tydlig. Den slutade där slutningen börjar och det var också här den hade ett ”inhak”. Under stenpackningen i den övre de-

len framkom ett bränt lager, K28, och rikligt med lerklining, K29, och den nedre delen uppvisar kol och aska, K8, närmast gränsen mellan de två delarna. Kolet och askan kan vara ett uträkningslager från den övre delen. Denna har troligtvis varit en del av en ugnslänkande konstruktion som haft någon form av kupa av lerklining. Det förefaller också som att stenpackningen, K3, kan ha utgjort någon form av plattare yta i den övre delen av husgrunden. Tittar man på den profil som ritades av

Figur 26. De olika konstruktionselement som kunnat konstateras inom den del som undersökts.

Figur 27. Profilen av schaktets södra vägg med de påträffade kontexterna.

schaktets sydvästra vägg så ser man delvis dessa delar (fig. 27). Under undersökningen användes en magnet för att se om magnetiskt material, d.v.s. järn eller slaggskal, fanns i detta område eller på andra platser i det undersökta schaktet. Endast en liten del magnetiskt material kunde påvisas. Ett magnetiskt material skulle kunna indikera att t.ex. smide kan ha utförts i området.

De flesta kontexterna förefaller vara raseringslager eller avfallslager av någon form. Den stenpackning, K22, som påträffades underst i den nedre delen av schaktet är sannolikt en grundläggning i husgrunden. Utifrån det lilla schakt som togs upp är det svårt att göra en bestämd tolkning av vad kontexterna och fynden verkligen representerar.

Tittar man på hur fyndspridningen ser ut avseende olika typer av fynd ser bilden ut som i fig. 28.

Förutom det område med lerklining, K29, som påträffades i den övre delen är det i den nedre delen som de flesta fynden har påträffats. Förekomsten av slag är något större ju närmare den övre delen man tittar. Lerkliningen är dock relativt jämnt spridd. Som tidigare nämnts så har lerkliningen med största sannolikhet varit delar i en ugnslänkande konstruktion. Slaggen som påträffas indikerar att de aktiviteter som kan knytas till husgrunden har med järnframställning att göra. Förekomsten av slaggskällor visar detta även om det är märkligt att de påträffas i lager i huset eftersom denna verksamhet inte borde vara inne

Figur 28. Fyndspridningen i hela schaktet baserat på olika kategorier.

i ett hus utan snarare utomhus. Slaggskällorna visar snarare på att dessa aktiviteter finns i närheten men att restprodukterna använts av någon annan anledning. Förekomsten av slagge inne i huset visar dock på att järnhantering måste ha varit en primär aktivitet på platsen. De två ^{14}C -prov som togs ur kollagret K15 har gett en datering till 980–1160 respektive 1160–1270 e.Kr. Dateringen är äldre än de tidigare dateringarna som erhöles vid undersökningarna av lämningar längre åt sydöst där själva gårdskomplexet tolkats ligga. De ^{14}C -daterade lämningarna daterades till tidsspannet 1160–1470 och ett dendroprov gav dateringen

1337 (Hällström 2007). Den nu undersökta husgrunden förefaller således kunna vara bland de äldre byggnaderna på platsen.

I nuläget med den information som finns tillhands är tolkningen som smedja den mest närliggande även om det borde ha funnits mer sprutslagge i lagren än vad som kunnat påvisas vid denna undersökning. Det är också märkligt hur en smedja skulle kunna vara konstruerad liggandes i en sådan sluttning. Osäkerheten är stor men tills en större undersökning kan utföras är det denna tolkning som är mest trolig.

Några av de som var med vid undersökningen. Bakre raden fr. v.: Karl-Gustav Holmevi, Lasse Jonzon, Mikael Bengtsson, Lena Appelqvist, Staffan Brattström, Thomas Johansson och Nicholas Nilsson. Sittande fr. v.: Gudrun Lönnberg, Mai Melin och Per Melin. I centrum som alltid: arkeologihunden Rufszy. Foto: Per Melin.

Åtgärdsförslag

I nuläget föreligger inga ytterligare åtgärdsförslag. För framtida eventuella undersökningar av husgrunden bör det dock poängteras att man bör fokusera på att ytterligare söka information om dess funktion. Vilken typ av järnhantering har verkligen utförts i byggnaden? Man bör också titta närmare på husets byggnadskonstruktion eftersom den väcker en del frågor. Hur har byggnaden varit konstruerad? Dess läge i en slänt måste vara knutet till dess användningsområde. Syllsternarna övergår i en annan typ av konstruktion i den övre delen av slänten; vad innebär det?

Slutord

Som sista ord i denna rapport skulle jag vilja rikta ett tack till Emmabodabygdens historiska förening som bidragit med mycket muskler, tålamod och kunskap under den pågående undersökningen. Per Melin är oförtruten i sitt arbete för att främja Rostockaholme och hela tiden vilja öka förståelsen för platsen. Ett stort tack till er alla.

Referenser

Axelsson, Roger. Det medeltida Sverige (DMS)
Opublicerat manuskript om Algutsboda
socken. Riksantikvarieämbetet

Hällström. A., 2007. Rostockaholme. Rostock
1:4, Algutsboda socken, Emmaboda
kommun, Småland. Raä 79. Arkeologisk
undersökning 1991–2001. Nationella
rapportprojektet 2207. Kalmar läns museum.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	431-5401-14
Kalmar läns museums dnr:	33-312-2014
Projektnummer KLM:	A201425
Uppdragsgivare:	Emmabodabygdens historiska förening, Per Melin
Landskap:	Småland
Kommun:	Emmaboda
Socken:	Algutsboda socken
Fastighet:	Rostock 1:3
Fornlämningsnr:	79:2
X koordinat:	6280716,782 (N)
Y koordinat:	93303,968 (E)
Latitud:	56.644574
Longitud:	15.575849
M ö h:	-
Fältarbetstid:	2014-09-23 – 2014-09-26
Antal arbetsdagar:	4 dagar
Maskintid:	Ingen maskin användes
Personal:	Nicholas Nilsson, Per Melin, Mikael Bengtsson, Mai Melin, Lennart Carlzon, Göte Bondesson, Irene Brandström, Olle Brandström, Lena Appelquist, Thomas Johansson, Lasse Jonzon, Gudrun Lönnberg Staffan Brattström
Foto, Du nr:	Du 296:1-29
Fynd nr:	46 166:1-61
Fynd:	Fynden förvaras, i väntan på fyndfördelning, i Kalmar läns museums magasin under sitt KLM-nummer. Fynden finns registrerade i en för ändamålet upprättad Microsoft Access databas.
Analys:	Vedarterna har analyserats av Vedlab i Glava och 14C-analysen utfördes av Ångströmlaboratoriet i Uppsala. Metallkonserveringen har utförts vid Kalmar läns museum.
Tidsålder:	Medeltid
Dokumentation:	All dokumentation förvaras på KLM.
Inmätning:	Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem SWEREF 99 16:30 och RH2000.

Bilagor

Bilaga 1. Fotolista	36
Bilaga 2. Du_296	37
Bilaga 3. Kontextlista	38
Bilaga 4. Fyndlista	39
Bilaga 5. C14-analys	41
Bilaga 6. Husgrunden framrensad. 3D-pdf i digital rapportversion.....	45
Bilaga 7. K22, stenpackning och schakt. 3D-pdf i digital rapportversion.....	46

Bilaga 1. Fotolista

Fotolista digitala bilder

Landskap: Småland
Socken: Algutsboda
Fastighet: Rostock 1:3

Forskningsundersökning 2014
DU 296

Nr	Motiv	Från	Datum
1	Fynd 19		2017-02-09
2	Fynd 20		2017-02-09
3	Fynd 23		2017-02-09
4	Fynd 24		2017-02-09
5	Fynd 26 insida		2017-02-09
6	Fynd 26 utsida		2017-02-09
7	Fynd 27		2017-02-09
8	Fynd 28		2017-02-09
9	Fynd 29A		2017-02-09
10	Fynd 29B		2017-02-09
11	Fynd 29C		2017-02-09
12	Fynd 49		2017-02-09
13	Fynd 9		2017-02-09
14	Gruppbild. Bakre raden fr. v.: Karl-Gustav Holmevi, Lasse Jonzon, Mikael Bengtsson, Lena Appelqvist, Staffan Brattström, Thomas Johansson och Nicholas Nilsson. Sittande fr. v.: Gudrun Lönnberg, Mai Melin och Per Melin. I centrum som alltid: arkeologihunden Rufsy.	N	2014-09-26
15	Husgrunden innan avtorvning	NO	2014-09-23
16	Avtorvningsarbetet pågår.	SO	2014-09-23
17	Stenpackning K3 vid framrensning	SO	2014-09-23
18	Husgrunden framrensad	NV	2014-09-23
19	Husgrunden framrensad	SO	2014-09-23
20	Rutnätet läggs ut.	SO	2014-09-23
21	Schaktet utlagt och arbetet pågår med att gräva sig nedåt.	V	2014-09-23
22	Gränsen mellan den övre och under delen.	N	2014-09-23
23	Gränsen mellan den övre och under delen. Stenkanten syns tydligt.	SO	2014-09-23
24	Gränsen mellan den övre och under delen. Stenkanten syns tydligt. Nedre delen utgrävd.	S	2014-09-24
25	Stenpackningen K22.	N	2014-09-25
26	Stenpackningen K22.	O	2014-09-25
27	Fynd 29 vid undersökningen.		2014-09-25
28	Schaktet tömt.	V	2014-09-26
29	Schaktet tömt.	V	2014-09-26

Bilaga 2. Du_296

Du_296_01

Du_296_02

Du_296_03

Du_296_04

Du_296_05

Du_296_06

Du_296_07

Du_296_08

Du_296_09

Du_296_10

Du_296_11

Du_296_12

Du_296_13

Du_296_14

Du_296_15

Du_296_16

Du_296_17

Du_296_18

Du_296_19

Du_296_20

Du_296_21

Du_296_22

Du_296_23

Du_296_24

Du_296_25

Du_296_26

Du_296_27

Du_296_28

Du_296_29

Kontextlista

ID	Kontexttyp	Undertyp	Längd	Bredd	Djup	Beskrivning och tolkning
1	Husgrund		6,2	4,8		Syll till hus.
2	Lager	Kulturlager	1,63	0,96	0,06	Sotig färgning i troligt spisfundament.
3	Stenpackning		5,5	2,46	0,6	Stenpackning i husets NV del. Del av spis.
4	Lager	Kulturlager	0,75	0,7	0,06	Kraftig svart kollager med relativt mycket kol.
8	Lager	Kulturlager	1,27	0,65	0,06	Svart grått lager i spis.
10	Lager		1,6	0,95	0,08	Gråbrunt lager nedanför spiskonstruktion.
15	Lager	Kulturlager	1,27	0,66	0,1	Mycket distinkt svart kollager. Fynd av slagg, kol och enstaka järnföremål.
17	Nedgrävning		1,67	1	0,34	Grop utanför husets NV hörn. Oklart om det är en lämning tillhörande husets funktion.
18	Lager	Kulturlager	1,4	0,97	0,09	Ljusbeige sand med inslag av magnetiskt material, små malmer.
22	Stenpackning		3,02	0,95	0,14	Stenpackning i/under huset. packningen förefaller ligga inom syllstenarnas utbredning.
25	Lager		1,76	2,01	0,1	Sotlager utanför husets förmodade ingång. Utbredning framtagen genom sondning där en sotlins framträdde.
28	Lager		1	0,9	0,08	Brunt lager med inslag av bränd lera och lite slagg.
29	Fyndområde	Bränd lera	0,35	0,25	0,02	Kraftigt med lera. Bitar med kraftiga kvistar.
30	Lager		2,6	0,95	0,08	Lager under stenpackningen A22. Något oklar begränsning åt V.

Bilaga 4. Fyndlista

Fyndlista

Landskap: Små

Kommun: Emmaboda

Socken: Algutsboda

Exploateringstyp: Forskningsundersökning

Fastighet: Rostock 1:3

Inventarienummer 46 166:1-61

Fyndnr	Material	Sakord	Beskrivning	Status	Antal	Längd	Bredd	Vikt (g)
1	Trä		Förkolnad pinnved från lerklining. Manuell inläggning.	Kasserad	3	50-60 mm	12-15 mm	11
2	Järn	Järnslag	Slagg i spis/ugn.	Kasserad	5	15-30 mm	20-25 mm	33
3	Järn	Järnslag	Slagg i spis/ugn.	Kasserad	4	25-60 mm	15-45 mm	171
4	Järn		Järn, oidentifierat. Manuellt inlagd.	Kasserad	1	55 mm	35 mm	128
5	Lera	Lerklining	Fynd i lager nedanför spis konstruktion. Lerklining. Avtryck efter risflätning, 10 - 20 mm. Alternativt minst en sida struken.	Kasserad	193	20 - 70 mm	20 - 70 mm	4150
6	Lera	Lerklining	Fynd i mur liv. Lerklining med avtryck alt. struken sida.	Kasserad	4	15-40 mm	10-35 mm	42
7	Lera	Lerklining	Fynd i mur liv. Lerklining med avtryck alt. en sida struken.	Kasserad	6	15-40 mm	10-25 mm	41
8	Lera	Lerklining	Fynd i mur liv. Lerklining med avtryck alt. en sida struken.	Kasserad	5	15-25 mm	15-25 mm	30
9	Järn	Hästska	Järnåldern. Hästska, två delar.	Kasserad	2	25, 45 mm	30, 30 mm	54
10	Järn	Spik	Spik i NV delen av lagret inne i spisen/ugnen.	Kasserad	1	80 mm	25 mm	28
11	Järn		Spjutspetsliknande järnföremål.		1	165 mm	50 mm	226
12	Järn	Spik	Spik i toppen av lagret.	Kasserad	1	40	20	9
13	Järn	Hästska	Del av hästska. Låg nere bland stenar.	Kasserad	1	90 mm	60 mm	64
14	Järn		Järnföremål nedtryckt i A22.	Kasserad	1	85 mm	15 mm	32
15	Järn	Järnslag	Slagg skälla i lagret 18. Kom inne i ugnen.	Kasserad	1	190	160	2100
16	Järn	Hästska	Del av hästska. Två delar. Låg nere bland stenar. Påträffades snarast på husets "träskel".		2	30, 110	30, 120	193
17	Lera	Lerklining	Lerklining. Avtryck alternativt en sida struken. Manuell inläggning.	Kasserad	158	15-70 mm	15-70 mm	6850
18	Lera	Lerklining	Lerklining. Avtryck efter risflätning, diameter 10-20 mm. Alternativt minst en sida struken.	Kasserad	62	15 - 60 mm	15 - 60 mm	1650
21	Järn	Järnslag	Järnslag. Manuellt inlagd.	Kasserad	6	25-55 mm	25-30 mm	130
22	Järn	Järnslag	Järnslag.	Kasserad	3	20-35 mm	15-25 mm	19
23	Järn	Järnslag	Järnslag.	Kasserad	5	20-45 mm	15-35 mm	43
24	Järn	Järnslag	Järnslag	Kasserad	1	25	20	10
25	Järn	Järnslag	Järnslag. Manuellt inlagd.	Kasserad	3	20-35 mm	15-25 mm	19
26	Järn	Järnslag	Järnslag. Manuellt inlagd.	Kasserad	3	15-65 mm	15-50 mm	90
27	Järn		Järn. Oidentifierat. Manuellt inlagd.	Kasserad	2	30-55 mm	15-25 mm	56
28	Lera	Lerklining	Lerklining. Avtryck alternativt en sida struken. Manuellt inlagd.	Kasserad	1	60 mm	45 mm	49
29	Lera		Bränd lera. Manuellt inlagd.		301	10-50 mm	10-50 mm	2050
30	Järn	Järnslag	Järnslag. Manuellt inlagd.	Kasserad	26	15-70 mm	15-45 mm	500
31	Järn		Järn, oidentifierat. Manuellt inlagd.	Kasserad	8	15-40 mm	15-30 mm	150
32	Järn		Järn. Spik? Två delar. Manuellt inlagd.	Kasserad	2	50 mm	25 mm	15

Fyndnr	Material	Sakord	Beskrivning	Status	Antal	Längd	Bredd	Vikt (g)
33	Järn		Järn. Spik. Manuellt inlagd.	Kasserad	1	55 mm	30 mm	24
34	Järn		Järn, oidentifierat. Manuellt inlagd.	Kasserad	1	45 mm	35 mm	15
35	Järn		Järn. Spik? Manuellt inlagd.	Kasserad	1	45 mm	15 mm	10
36	Järn		Järn, oidentifierat. Manuellt inlagd.	Kasserad	1	60 mm	10 mm	21
37	Järn		Järn. Spik? Manuellt inlagd.	Kasserad	1	45 mm	15 mm	18
38	Järn		Järn, oidentifierat. Manuellt inlagd.	Kasserad	1	60 mm	55 mm	86
39	Lera	Lerklining	Lerklining. Avtryck alternativt en sida struken. Manuellt inlagd.	Kasserad	39	15-40 mm	15-70 mm	650
40	Lera		Bränd lera. Manuellt inlagd.	Kasserad	35	10-60 mm	10-50 mm	500
41	Järn	Järnslag	Järnslag. Manuellt inlagd.	Kasserad	70	15-120 mm	15-150 mm	3100
42	Järn		Järn, oidentifierat. Manuellt inlagd.	Kasserad	113	15-60 mm	15-70 mm	1950
43	Järn		Järn, oidentifierat. Manuell inläggning.	Kasserad	3	25-35 mm	20-30 mm	28
44	Lera	Lerklining	Lerklining. Avtryck alternativt en sida struken. Manuell inläggning.	Kasserad	19	15-50 mm	20-55 mm	250
45	Lera		Bränd lera. Manuell inläggning.	Kasserad	25	15-40 mm	15-30 mm	150
46	Järn	Järnslag	Järnslag. Manuell inläggning.	Kasserad	22	10-150 mm	10-90 mm	550
47	Järn		Järn, oidentifierat. Manuell inläggning.	Kasserad	26	8-60 mm	8-80 mm	450
48	Järn		Järn. Oidentifierat. Vid ingången. Manuellt inlagd.	Kasserad	6	15-35 mm	10-25 mm	21
49	Järn	Järnslag	Järnslag. Vid ingången. Manuellt inlagd.	Kasserad	7	15-40 mm	10-30 mm	58
50	Lera	Lerklining	Lerklining. Avtryck alt. en sida struken. Manuellt inlagd.	Kasserad	4	20-60 mm	15-45 mm	115
51	Järn	Järnslag	Järnslag. Manuell inläggning.	Kasserad	2	15-25 mm	10-20 mm	8
52	Järn		Järn, oidentifierat. Manuell inläggning.	Kasserad	1	40 mm	10 mm	9
53	Lera		Bränd lera. Manuell inläggning.	Kasserad	20	15-50 mm	15-30 mm	250
54	Järn	Järnslag	Järnslag. Manuell inläggning.	Kasserad	14	20-90 mm	20-80 mm	1350
55	Järn		Järn, oidentifierat. Manuell inläggning.	Kasserad	8	35-55 mm	15-40 mm	255
56	Järn		Järn. Spik. Manuell inläggning.	Kasserad	1	45 mm	20 mm	13
57	Lera		Bränd lera. Manuell inläggning.	Kasserad	16	15-30 mm	15-40 mm	100
58	Järn	Järnslag	Järnslag. Manuell inläggning.	Kasserad	2	40-70 mm	35-50 mm	30
59	Järn		Järn, oidentifierat. Manuell inläggning.	Kasserad	5	15-35 mm	20-35 mm	100
60	Järn		Järnskällor. Funna ca 3 m söder om ingång. Manuellt inlagda.	Kasserad	2	100-110 mm	110-160 mm	1700
61	Lera		Fynd i lager nedanför spis konstruktion.	Kasserad	301	10 - 50 mm	10 - 50 mm	2,05

Bilaga 5. C14-analys

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2014-12-05

Nicholas Nilsson
Museiarkeologi Sydost
Kalmar läns museum
Box 104
392 21 KALMAR

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Rostockaholme, Algutsboda socken, Emmaboda kommun, Kalmar län.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

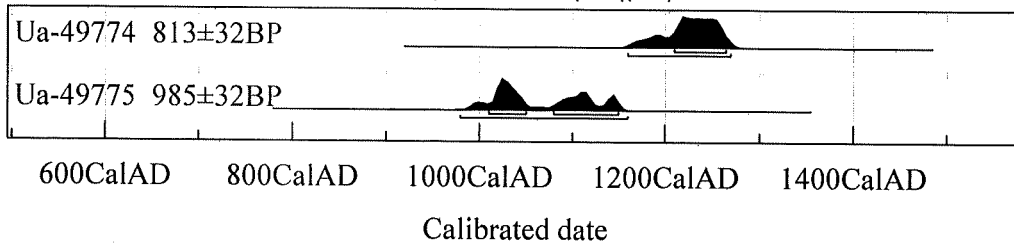
RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ VPDB}$	^{14}C age BP
Ua-49774	Prov 1	-28,6	813 ± 32
Ua-49775	Prov 2	-25,8	985 ± 32

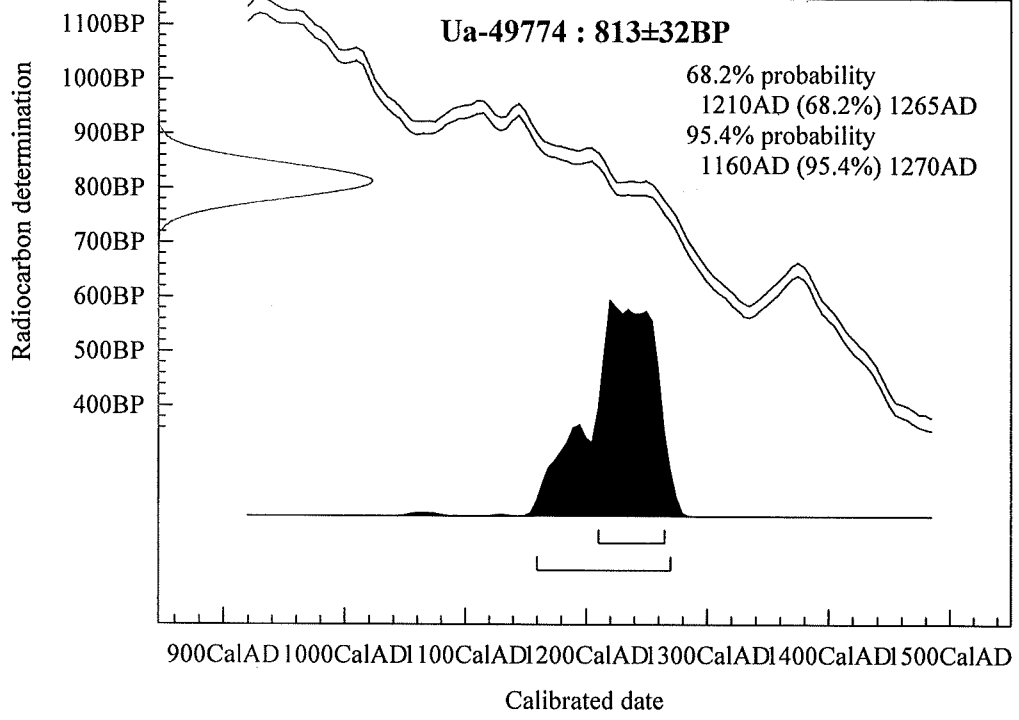
Med vänlig hälsning

Göran Possnert/ Elisabet Pettersson

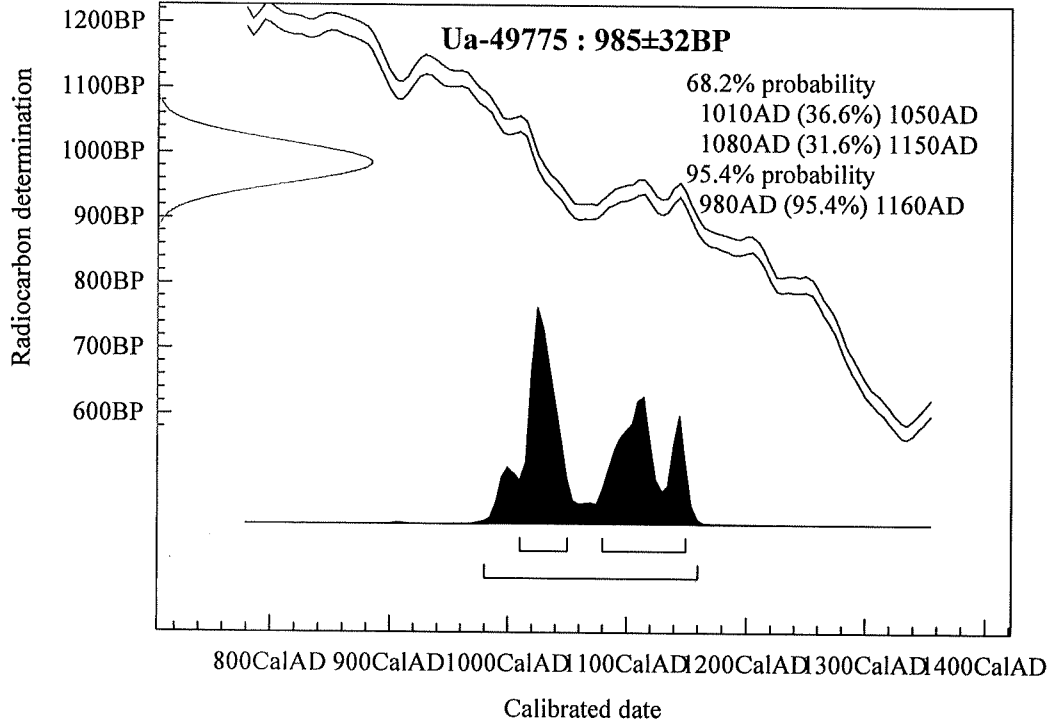
Atmospheric data from Reimer et al (2004); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

Atmospheric data from Reimer et al (2004), OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

Atmospheric data from Reimer et al (2004); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

Adress Box 104,
S-392 21 Kalmar

Telefon 0480-45 13 00

E-post info@kalmarlansmuseum.se
Webb kalmarlansmuseum.se

